

CALIFICAREA PENALĂ GREȘITĂ A UNOR FAPTE IMPUTATE NOTARILOR PUBLICI

Gheorghe DOBRICAN

Abstract

„The incorrect qualification of certain public notary deeds as crime”

The author analyses the incorrect qualification of certain public notary deeds as crime.

The analysis includes author’s commentary on decisions of the High Court with regard to notary deeds qualifying as crime, the mandate, abuse of office, document forgery and on the criminal liability of notaries, considering the doctrine developed by important names in the field of law (Gh. Dobrican, V. Dongoroz, S. Feller, M. Eliescu, S. Neculaescu, M.N. Costin, D. Alexandresco, I. Zinveliu, C. Turian, M. Duțu, Gh. Piperea, D. Dumitru, R. Dincă, F. Moțiu, G. Antoniu, Gh. Dărănga, D. Lucinescu, T. Vasiliu, I. Popa, A.A. Moise, O.A. Stoica, M. Sandu, V. Papadopol, I. Fodor).

The author concludes with brief considerations on the causes generating unfounded and illegal judgments and decrees.

Keywords: notaries; High Court decisions; crime; mandate; document forgery; criminal liability of notaries; unfounded and illegal judgment and decree.

În practica unor parchete de pe lângă curțile de apel, a unor curți de apel și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, anumite fapte imputate notarilor publici sunt calificate, dintr-o gravă eroare, ca fapte penale, de natură să atragă o sancțiune represivă, respectiv o pedeapsă, cu toate că, acestea sunt de natură civilă, impunându-se cercetarea lor pe tărâmul dreptului civil pentru a se stabili dacă întrunesc condițiile răspunderii civile delictuale a notarului public pentru fapta proprie^[1].

În cele ce urmează vom face câteva considerații teoretice și practice cu privire la calificarea penală a faptelor imputate notarilor publici, pentru a se evita cu desăvârșire orice eroare în această materie.

Prin decizia nr. 101/A din 17 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția penală^[2] s-a respins ca nefondat, în baza art. 421 alin. (1) lit. b) din Noul Cod de procedură penală, apelul declarat de către notarul public G.M.M. împotriva sentinței penale nr. 134 din 27 decembrie 2012 prin care a fost condamnat la 1 an și 10 luni închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor în formă

calificată prevăzută de art. 246 raportat la art. 248¹ din Codul penal anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 lit. a) și 76 lit. b) din același cod.

S-a reținut în fapt, în esență, că notarul public G.M.M. a autentificat contractele de vânzare-cumpărare pentru două imobile, respectiv contractul nr. 963/09.04.2009 și nr. 1974/31.07.2009, la cererea mandatarei B.D.C., în baza procurii speciale autentificată sub nr. 3959/19.10.2007 dată de sora ei, mandanta L.M.A. și a procurii speciale autentificată sub nr. 4200/08.11.2008 dată de cumnatul ei, mandantul L.I. care a declanșat procesul penal prin plângerea penală depusă la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj.

În decizie s-a mai reținut că cele două procuri „speciale”, încheiate la data de 19.10.2007 cu nr. 3959 și la data de 08.11.2008 cu nr. 4200, autentificate de inculpata G.M.M., în calitate de notar public, în modalitatea în care au fost redactate, respectiv: să administreze societatea S.C.N. S.R.L. cum va crede de cuviință că este profitabil pentru aceasta, să angajeze personal și să încheie contracte în numele societății, precum și să contracteze credite de la orice bancă, să semneze contractele de credit, să constituie garanții cu bunurile societății, semnând valabil contractele în fața notarului public, precum și să încheie contracte de vânzare-cumpărare autentice, prin care să cumpere și să vândă imobile pe teritoriul României, în condițiile cele mai avantajoase pentru societate, nu îi dădeau dreptul mandatarei B.D.C. să vândă imobilele care au constituit obiectul celor două contracte de vânzare-cumpărare cu nr. 963/09.04.2009 și nr. 1974/31.07.2009, deoarece potrivit art. 1536 alin. (2) din Codul civil anterior pentru actele de dispoziție se cere un mandat special, iar potrivit art. 1536 alin. (1) din același cod mandatul conceput în termen general nu este valabil decât pentru actele de administrare.

Totodată, se mai arată că, în conformitate cu art. 1535 din Codul civil anterior, mandatul este special pentru o afacere sau pentru o oarecare anume afacere ori este general pentru toate afacerile mandantului. Prin urmare, mandatul este special când se dă pentru o singură operațiune juridică sau pentru anumite operații determinate și general, atunci când mandatarul primește împuternicirea de a se ocupa de toate treburile mandantului.

În același timp, vânzarea unui bun al societății la un preț mai mic decât cel de achiziție, în condițiile în care s-au adus și unele îmbunătățiri imobilelor construcții, decât valoarea de impozitare a acestora, care a fost stabilită la nivelul anului 2012 la suma de 862.834,64 lei în ceea ce privește clădirile, precum și de valoarea stabilită de experții folosiți de notarii publici în calculul taxelor notariale, nu poate fi considerată o operațiune avantajoasă pentru societate.

Pentru considerentele invocate în decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins ca nefondat apelul declarat de notarul public G.M.M. împotriva deciziei^[3].

În vederea cunoașterii tuturor împrejurărilor în care se pretinde că au fost săvârșite faptele penale, este de menționat că toate operațiunile juridice au fost efectuate în familie, mandantul L.I. fiind cumnat al mandatarei B.D.C. la data când

i-a dat procura și soțul mandantei L.M.A., care era sora mandatarei B.D.C., iar cumpărătoarea B.F. a fost soacra acestuia^[4].

Pentru motivele pe care le voi arăta în cele ce urmează, consider că prin reținerea în sarcina notarului public G.M.M. a infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată prevăzută de art. 246 raportat la art. 248¹ din Codul penal anterior și condamnarea acesteia la 1 an și 10 luni închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, constituie o gravă eroare judiciară, cu consecințe pe măsură, deoarece fapta imputată acestuia nefiind de natură penală trebuia să fie cercetat pe tărâmul dreptului civil în vederea stabilirii dacă sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale a notarului public pentru fapta proprie.

Este de notorietate că încălcarea unei norme juridice, care prescrie o anumită conduită, este o faptă ilicită, ce atrage răspunderea autorului pentru fapta ilicită săvârșită.

Pentru stabilirea răspunderii juridice și a sancțiunii ce se va aplica autorului faptei ilicite este necesar să se stabilească dacă fapta ilicită de încălcare a normei juridice este un ilicit penal care se va sancționa cu o pedeapsă penală sau dimpotrivă un ilicit extra-penal care va fi supus numai unei sancțiuni reparatorii.

Cel mai mare penalist român până în zilele noastre, celebrul profesor universitar Vintilă Dongoroz, recurgând la o cercetare interdisciplinară aprofundată, arată că față de dificultățile ivite în diferențierea ilicitului penal de ilicitul extra-penal și multitudinea opiniilor exprimate în doctrină, pentru a se evita orice greșală, cu consecințe grave asupra autorului faptei ilicite, se impune să se adopte „... criteriul formal (normativ) al naturii sancțiunii în sensul că, în dreptul pozitiv, se consideră ilicit penal orice fapt, pentru care normele juridice prevăd o pedeapsă și ilicitul extra-penal orice faptă, pentru care se prevede o sancțiune pur reparatorie”^[5].

Pentru a se evita calificarea arbitrară și subiectivă a unor fapte ilicite ca fapte penale, care în realitate sunt fapte extra-penale, eruditul profesor critică, cu deplin temei, prin argumentele invocate, opiniile exprimate în doctrină, după cum urmează: criteriul cantitativ (de gravitate a faptei); criteriul subiectiv bazat pe ideea de intenție frauduloasă, adică voința și conștiința de a face rău; ilicitul penal lovește drepturile obiective pe când ilicitul extra-penal în drepturile subiective; coloritul moral al faptului ilicit; ilicitul penal cauzează pagube ireparabile, care nu pot fi evitate decât prin amenințarea pedepselor, pe când din contră la ilicitul extra-penal, răul cauzat este reparabil etc.^[6].

Concluzionând în această problemă de mare dificultate în teoria și în practica dreptului, savantul prof. Vintilă Dongoroz arată „Așadar, ilicitul penal se deosebește substanțial de ilicitul extra-penal; această deosebire se poate face pe baza a două elemente de caracterizare și anume: pe de o parte, ilicitul penal implică existența unei activități de violență, fraudă sau indisciplină socială, iar pe de altă parte, faptele penale au aptitudinea de a produce neliniște și nesiguranță socială. Acest criteriu trebuie să servească la elaborarea normelor juridice (de jure

condendo), în sensul că, legiuitorul, călăuzindu-se de acest criteriu, va putea să-și dea seama în ce cazuri trebuie să se adopte, ca sancțiune, o pedeapsă și să creeze, deci, un ilicit penal ...ori un ilicit extra-penal pentru care se prevede o sancțiune pur reparatorie”^[7].

Profesorul Vintilă Dongoroz care a fost un savant al științei dreptului, a fost și un om de curaj, menținându-și opinia enunțată mai sus și în perioada socialistă. În acest sens, a arătat că „Norma generală privitoare la principiul legalității incriminărilor și pedepselor trasează, pe de o parte, liniile de demarcație între faptele ilicite penale și faptele ilicite nepenale, iar pe de altă parte, granițele înăuntrul cărora legea penală poate fi în concret incidentă, asigurând, astfel, respectul principiului fundamental al legalității”^[8].

Evidențiem că, chiar în perioada de început a societății socialiste în țara noastră, în care statul era orientat spre un regim represiv exagerat, unii autori au fost preocupați, spre cinstea lor, de necesitatea diferențierii faptelor penale care atrag o răspundere penală, de faptele civile care atrag o răspundere delictuală sau cvasidelictuală, cu motivarea că orice ignorare are consecințe social-politice și economice negative^[9].

În doctrina de drept civil, unii autori vorbesc de corelația dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea penală fără să arate criteriile de diferențiere dintre acestea^[10], în timp ce alți autori, în mod corect, încearcă să le diferențieze arătând că responsabilitatea civilă se caracterizează tot mai pregnant prin ideea de reparațiune, pe când cea penală prin ideea de pedeapsă^[11].

În fine, un alt autor, mergând pe linia de gândire enunțată mai sus și-a exprimat opinia în sensul că: „Răspunderea penală poate fi angajată numai prin faptele ilicite declarate de lege infracțiuni, adică prin acea categorie de fapte care prezintă o doză de pericol social cantitativ superioară oricăror alte fapte din sfera ilicitului juridic (contravenții, delikte civile etc.)”^[12].

În cazul contractului de mandat sau al procurii care este un înscris constatator al contractului de mandat, în care se precizează puterile conferite mandatarului, dacă mandatarul depășește împuternicirile date va răspunde față de mandant. În acest sens sunt prevederile art. 1539 alin. (1) din Codul civil de la 1865, în vigoare la data autentificării contractelor de vânzare-cumpărare, potrivit cărora „Mandatarul este îndatorat a executa mandatul atâta timp cât este însărcinat și este răspunzător de daune-interese ce ar putea deriva din cauza neîndeplinirii lui”, iar, conform art. 1540 alin. (1) din același cod, „Mandatarul este răspunzător nu numai de dol, dar încă și de culpă comisă în executarea mandantului”.

Din textele enunțate mai sus rezultă indubitabil că dacă mandatarul își depășește împuternicirile date prin mandat ori procedează în mod dolosiv sau culpabil, acesta va răspunde civil contractual, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale acestei forme de răspundere, deoarece legiuitorul a prevăzut o sancțiune reparatorie - daunele interese - adică despăgubirile pe care mandatarul este obligat să le plătească mandantului. În cauză, mandanta B.D.C. nu și-a depășit

împuternicirile date de mandanți prin procuri, situație în care nu va putea fi angajată răspunderea contractuală a acesteia.

De la intrarea în vigoare a Codului civil anterior - 1 decembrie 1865 - problemele legate de contractul de mandat cum ar fi: condițiile de valabilitate ale contractului de mandat, consimțământul părților, capacitatea părților, substituirea mandatului de către mandatar, obligațiile mandatarului de a executa mandatul, de a da socoteală cu privire la executarea mandatului; obligația mandantului de a-l despăgubi pe mandatar, plata remunerației convenită mandatarului; dacă mandatul este general sau special, obiectul și întinderea mandatului, renunțarea la mandat, revocarea mandatului, efectele și încetarea mandatului, forma mandatului, depășirea limitelor mandatului etc., au fost cercetate numai sub aspect civil pentru că legiuitorul a prevăzut o sancțiune reparatorie^[13].

Într-un studiu aprofundat se cercetează problema distingerei între mandatul special și mandatul general, în sensul dacă pentru actele de înstrăinare, de ipotecare sau a celor ce trec peste administrația ordinară - este suficient, pentru ca mandatul să fie special, să se arate în procură actul de dispoziție pe care mandatarul este împuternicit să-l facă fără să se individualizeze și obiectul său ori se cere, în mod obligatoriu, îndeplinirea și a acestei din urmă condiții, adică individualizarea bunului. Autorul arată că într-o perioadă de început ce se întinde până la primul război mondial, s-a acceptat prima teză, însă ulterior s-a generalizat teza a doua^[14].

Sub imperiul Codului civil anterior, jurisprudența a fost unanimă în sensul că problemele ivite în practica instanțelor cu privire la contractul de mandat și procuri erau de competența instanțelor civile, fiind soluționate pe această cale.

Menționăm că în Noul Cod civil, care a fost pus în aplicare la 1 octombrie 2011, întinderea mandatului este reglementată prin art. 2016 alin. (1) și (2), potrivit căruia, „1) Mandatul general îl autorizează pe mandatar să efectueze numai acte de conservare și de administrare. 2) Pentru a încheia acte de înstrăinare sau grevare, tranzacții ori compromisuri, pentru a se putea obliga prin cambii sau bilete la ordin ori pentru a intenta acțiuni în justiție, precum și pentru a încheia orice alte acte de dispoziție, mandatarul trebuie să fie împuternicit în mod expres”.

Prin textul enunțat mai sus, legiuitorul a renunțat la sintagma „mandat special” din Codul civil anterior, care a fost înlocuită cu sintagma „...mandatarul trebuie să fie împuternicit în mod expres”, ceea ce înseamnă că mandantul îl poate împuternici valabil pe mandatar în mod expres, printr-o procură, să încheie oricare din actele prevăzute de art. 2016 alin. (2) din Codul civil.

Codul civil în vigoare reglementează contractul de mandat, procurile, precum și toate problemele legate de acestea^[15].

În ceea ce privește prețul din cele două contracte de vânzare-cumpărare autentificate sub imperiul Codului civil anterior, acesta trebuia să fie, potrivit art. 1303 „... serios și determinat de părți”. În acest sens este și art. 1660 din Noul Cod

civil care prevede că prețul „... trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil”.

Prin art. 77¹ alin. (1) din Codul fiscal se prevede că „La transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestora, prin acte juridice între vii asupra construcțiilor de orice fel și a terenurilor aferente acestora, precum și asupra terenurilor de orice fel fără construcții, contribuabilii datorează un impozit...”, care se stabilește pe tranșe, iar prin art. 151⁵ alin. (1) din Hotărârea pentru modificarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, aprobate prin H.G. nr. 44/2004^[16] se precizează că impozitul prevăzut de art. 77¹ se calculează la valoarea declarată de părți. În partea a doua a acestui articol se prevede că „În cazul în care valoarea declarată de părți este mai mică decât valoarea orientativă stabilită prin expertizele întocmite de camerele notarilor publici, impozitul se va calcula la această din urmă valoare”.

În sensul că prețul se stabilește de către părți sunt și prevederile art. 77¹ alin. (4) din Codul fiscal potrivit cărora „Impozitul prevăzut la alin. (1) și (3) se calculează la valoarea declarată de părți în actul prin care se transferă dreptul de proprietate sau dezmembrămintele sale. În cazul în care valoarea declarată este inferioară valorii orientative stabilite prin expertiza întocmită de camera notarilor publici, impozitul se va calcula la nivelul valorii stabilite prin expertiză, cu excepția tranzacțiilor încheiate între rude ori afini până la gradul al II-lea inclusiv, precum și între soți, caz în care impozitul se calculează la valoarea declarată de părți în actul prin care se transferă dreptul de proprietate”, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 372/2007 privind aprobarea O.U.G. nr. 110/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal^[17].

Față de prevederile enunțate mai sus rezultă că prețul, ca element al contractului de vânzare-cumpărare, este stabilit de părți sau de mandatarii lor și nicidecum de către notarul public care autentifică actul juridic în cadrul unei proceduri jurisdicționale necontencioase, denumită grațioasă sau voluntară, deoarece se caracterizează prin lipsa unui litigiu dintre părți, spre deosebire de procedura contencioasă unde există un litigiu^[18].

Din cele arătate rezultă cu certitudine că fapta reținută în sarcina notarului public G.M.M. nu a fost incriminată de către legiuitor, care a stabilit o sancțiune reparatorie în sarcina mandatarului, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale răspunderii contractuale ale acesteia.

Pentru motivele arătate recursul inculpatei G.M.M. se impunea să fie admis, iar în urma judecării acestuia achitarea inculpatei, în baza art. 396 alin. (5) din Noul Cod de procedură penală, raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din același cod, deoarece fapta nu este prevăzută de legea penală.

Subliniem că, de la data organizării notariatului de stat prin Decretul nr. 79/1950^[19], când activitatea notarială a fost dată în competența notarilor de stat, ale căror atribuții au fost extinse ulterior prin Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea notariatului de stat^[20], menținute și prin Legea nr.

36/1995 a notarilor publici și a activității notariale^[21] când această activitate a fost dată în competența notarilor publici, nici un notar de stat nu a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciu, respectiv de abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzute de art. 246, abuzul în serviciu contra intereselor publice prevăzute de art. 248, abuzul în serviciu în formă calificată prevăzută de art. 248¹ și neglijența în serviciu prevăzute de art. 249 din Codul penal anterior, aceștia putând fi subiecți activi ai infracțiunii de fals intelectual prevăzute de art. 289 din Codul penal anterior, dacă aceasta a fost săvârșită cu intenție^[22].

Infrațiunea de fals intelectual era prevăzută de art. 289 din Codul penal anterior, avea următorul conținut „(1) Falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului ori prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani. (2) Tentativa se pedepsește”.

Precizez că în Noul Cod penal, infracțiunea de fals intelectual incriminată prin art. 321 are un conținut asemănător cu cel din Codul penal anterior, cu singura deosebire, în sensul că subiectul activ este un „funcționar public”.

La cererea Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România s-a întocmit un studiu, „... în legătură cu aplicarea legii penale unor fapte săvârșite de notarii publici în exercitarea atribuțiilor lor de serviciu” în care s-a exprimat opinia în sensul că dacă un notar public este cercetat pentru infracțiunea de fals intelectual, la care nu este în deplină cerința vinovăției sub forma intenției, notarul public va răspunde, după caz, pentru o infracțiune de serviciu, respectiv abuz în serviciu sau neglijență în serviciu^[23].

Opinia exprimată mai sus nu poate fi acceptată^[24], deoarece autorul ei ignoră faptul că infracțiunile de abuz în serviciu și neglijență în serviciu au caracter subsidiar în raport cu alte infracțiuni al cărui subiect activ este tot un funcționar public, situație în care încadrarea juridică în aceste infracțiuni se va putea face numai atunci când faptele nu sunt prevăzute prin alte dispoziții ale legii. În acest sens s-a statuat că „Infrațiunea de abuz în serviciu are un caracter subsidiar. Ca atare, dacă faptele săvârșite de inculpat în exercițiul funcției prezintă trăsăturile unei alte infracțiuni dispozițiile art. 245 Cod penal (anterior) nu sunt aplicabile”^[25]. Deci, fapta notarului public de a atesta în actul pe care-l autentifică că o anumită parte din act a fost prezentă, deși în realitate nu a fost prezentă și nici nu a semnat actul ori alte fapte, date, împrejurări sau situații nereale, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals intelectual prevăzute de art. 289 din Codul penal anterior (art. 321 din Codul penal în vigoare), dacă se dovedește, sub aspectul laturii subiective, că a fost săvârșită cu intenție și nicidecum elementele constitutive ale infracțiunilor de abuz în serviciu sau neglijență în serviciu.

În doctrină s-a mai exprimat o opinie, neștiințifică și neargumentată juridic prin care se susține că infracțiunea de neglijență în serviciu, în cazul notarilor

publici, „... rămânând la înțelepciunea și lumina magistratului”^[26]! Deci, potrivit acestei opinii, soarta unor oameni este lăsată la liberul arbitru al magistratului?! Or, pentru dreptul penal este valabil ceea ce a spus pentru dreptul civil, cel care a fost numit, pe bună dreptate, părintele dreptului civil Dimitrie Alexandresco, cu privire la lege, care „...trebuie să lase loc cât de puțin la aprecierea judecătorului, pentru că nu există o presiune mai mare decât arbitrarul judecătorului”^[27], în aplicarea legii.

În sensul celor arătate mai sus, profesorul Vintilă Dongoroz subliniază că „Limitele legii penale nu pot fi depășite nici prin extinderea legii penale pe cale de analogie și nici prin procedeul interpretării libere a normelor de drept penal”^[28].

Într-o altă decizie^[29], pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, s-a reținut că „Fapta notarului public, săvârșită din culpă, de a autentifica un contract de vânzare-cumpărare a unui imobil cuprins în lista monumentelor istorice, fără a-și îndeplini în mod corespunzător îndatorirea de serviciu de a verifica dacă statul și-a exercitat dreptul de preemțiune – condiție prevăzută, sub sancțiunea nulității absolute a vânzării, în art. 4 alin. (4) din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice – întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de neglijență în serviciu”.

Prin decizia arătată mai sus, judecătorii au incriminat fapta de înstrăinare a unui imobil cuprins în lista monumentelor istorice, fără să se verifice dacă statul și-a exercitat dreptul de preemțiune, deși legiuitorul nu a incriminat această faptă, pentru care a stabilit sancțiunea nulității absolute a vânzării prin art. 4 alin. (4) din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice. Dacă legiuitorul ar fi dorit să incrimineze această faptă ar fi prevăzut pedeapsa penală ce urmează să i se aplice făptuitorului și nicidecum sancțiunea civilă a nulității absolute a vânzării cu consecințele ce decurg din aceasta, respectiv restituirea prestațiilor între părțile contractante.

Pentru motivele arătate nu poate fi primită opinia, în sensul că notarul public, având calitatea de funcționar public, răspunde penal și pentru faptele extra-penale, care nu sunt incriminate de către legiuitor^[30].

Prin incriminarea unor fapte de către judecători, neincriminate de legiuitor, aceștia au făcut o imixtiune inadmisibilă în activitatea puterii legiuitoare, deoarece potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție, „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și **unica autoritate legiuitoare a țării**” (sublinierea noastră Gh. D.).

Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție au ignorat și prevederile art. 1 alin. (4) din Constituție care dispun „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale”. Or, imixtiunea unei puteri în activitatea altei puteri este de natură să provoace consecințe juridice și sociale deosebit de grave, afectând statul de drept, sistemul democratic, drepturile și libertățile cetățenilor.

Este salutar că prin art. 124 alin. (3) din Constituție s-a stabilit cu valoare de principiu fundamental că „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”, iar prin art. 125 alin. (1), faptul că „judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili” însă aceasta nu înseamnă, nicidecum, că pot să facă imixtiuni în activitatea altor puteri.

În legătură cu principiul independenței judecătorilor și a supunerii lor numai legii, precum și cu principiul inamovibilității judecătorilor am subliniat că „Înțelegerea și aplicarea greșită în teorie și practică a principiului independenței judecătorilor și a supunerii lor numai legii este de natură a afecta grav activitatea de desfășurare a justiției. Acest principiu nu înseamnă independența judecătorilor față de lege, ci, dimpotrivă, supunerea lor față de lege. Aceste două laturi sunt indisolubile, separarea lor neputând fi concepută. Ca urmare, independența judecătorilor trebuie să se desfășoare în cadrul legii”^[31], iar cu privire la principiul inamovibilității am arătat că „Inamovibilitatea judecătorilor este o garanție a independenței și imparțialității acestora în activitatea de desfășurare a justiției”^[32].

În doctrina de drept penal s-a arătat că, potrivit principiului incriminărilor și pedepselor, care este unul din principiile de bază ale științei dreptului penal, „infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale”^[33]. Deci, legiuitorul este acela care trebuie să stabilească ce fapte ilicite sunt penale sau extra-penale, și nu judecătorul. În caz contrar, nu mai putem vorbi de principiul „separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale” prevăzut de art. 4 alin. (1) din Constituție.

În raport de cele arătate mai sus, se impunea achitarea notarului public în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a) și 10 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală anterior, deoarece fapta nu este prevăzută de legea penală.

Printr-o altă decizie pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală^[34], inculpatul H.P.V., notar public, a fost condamnat în mod greșit pentru săvârșirea infracțiunilor de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzute de art. 246 și fals intelectual prevăzute de art. 289 din Codul penal anterior, în concurs real.

În esență s-a reținut în sarcina notarului public că la data de 21.04.2010 fiind în exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu știință și-a îndeplinit în mod defectuos atribuțiile, în sensul că nu a verificat în condițiile prevăzute de lege identitatea lui P.I. care s-a prezentat pentru autentificarea unei procuri.

La data arătată mai sus, în urma unei înțelegeri prealabile între inculpații G.M. și P.I., primul inculpat s-a deplasat la biroul notarului public H.P.V., prezentându-i secretarei R.R.I, copia cărții de identitate eliberată pe numele părții vătămate C.I. și o citație ce atestă calitatea acestuia de parte în dosarul civil nr. 457/259/2010 a judecătoriei M., solicitându-i să redacteze o procură cu tranzacție, în sensul că partea vătămată C.I. este de acord să-l împrumutească pe G.M. să se prezinte și să îl reprezinte în dosarul civil.

În momentul în care una din secretare a strigat numele părții vătămate C.I., inculpatul P.I. a răspuns prezent în fața notarului public H.P.V., prezentându-se sub o altă identitate, afirmând că se numește C.I. și consimte să-l împuternicească pe inculpatul G.M. să se prezinte și să-l reprezinte la judecătoria M. în dosarul civil nr. 457/259/2010.

Falsul mandatar G.M. s-a prezentat la judecătoria M., în baza procurii, declarând că C.I. renunță la drepturile succesoriale, fiind înlăturat de la succesiune, fapt consfințit prin sentința civilă nr. 565 din 22 aprilie 2010 a judecătoriei M.

Prin decizie se mai reține că potrivit art. 43 alin. (5) și art. 50 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 36/1995 [respectiv art. 78 alin. (5) și art. 85 din legea republicată], notarul public este obligat la încheierea unui act notarial să verifice identitatea părților participante, pe baza actului de identitate în original sau a unei legitimații oficiale prevăzută cu semnătură, ștampilă și fotografie (pașaport).

Din starea de fapt reținută de către instanță, preluată din rechizitoriu, rezultă cu certitudine că notarului public H.P.V. i-au fost prezentate copie de pe cartea de identitate a părții vătămate C.I. și o citație pe numele acesteia, prin care i se atesta calitatea de parte în dosarul nr. 457/259/2010 al judecătoriei M., ceea ce a fost de natură să-i producă o încredere deplină, în sensul că falsul mandant P.I. este adevăratul mandant C.I. pentru care au fost depuse la biroul notarial cartea de identitate a acestuia și o citație prin care se atesta că este parte în dosar.

Din modul cum s-au desfășurat faptele rezultă explicit că notarul public H.P.V. a fost de bună-credință cu prilejul autentificării procurii, spre deosebire de falsul mandant care a dat dovadă de rea-credință și de lipsă de respect față de o persoană delegată să îndeplinească un serviciu public.

Notarul public a fost condamnat la închisoare, cu suspendarea executării pedepsei, pentru două infracțiuni în concurs real, respectiv infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută de art. 246 din Codul penal anterior și infracțiunea de fals intelectual prevăzută de art. 289 din același cod.

Așa cum am arătat mai sus, infracțiunea de abuz în serviciu are caracter subsidiar, în sensul că abuzul săvârșit de un funcționar se încadrează în art. 246 din Codul penal anterior, ca de altfel și abuzul prevăzut în Noul cod penal, numai atunci când fapta nu este prevăzută prin altă dispoziție a legii. Or, fapta de a atesta că o anumită persoană s-a prezentat în fața notarului public, cu toate că nu s-a prezentat, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals intelectual, dacă a fost săvârșită cu intenție de către aceasta.

În cauză, din modul cum s-au desfășurat faptele, rezultă că notarul public H.P.V. nu a săvârșit infracțiunea de fals intelectual, deoarece „Infracțiunea de fals intelectual se comite numai cu intenție; ca atare, atestarea, în cuprinsul unui înscris oficial, cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar, a unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului nu cad sub incidența art. 289 din Codul penal, dacă s-a săvârșit dintr-o eroare, din culpă”^[35].

Doctrina este cvasiunanimă în sensul că infracțiunea de fals intelectual se săvârșește, sub aspectul laturii subiective, cu intenție^[36].

În doctrină s-a exprimat și o opinie singulară, care nu poate fi îmbrățișată, în sensul că infracțiunea de fals intelectual poate fi reținută în sarcina notarului public chiar dacă nu se face dovada vinovăției acestuia sub forma intenției^[37]. Or, vinovăția este un element esențial al infracțiunii ce privește aspectul subiectiv al acesteia fără care nu există infracțiunea^[38]. Ca urmare, dacă nu se face dovada vinovăției persoana cercetată nu poate fi trimisă în judecată, iar dacă a fost trimisă în judecată se impune achitarea acesteia [art.11, pct. 2, raportat la art. 10 alin. (1), lit. d) din Codul penal anterior și art. 396 alin. (5), raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Noul Cod penal].

Menționăm că în urma modificărilor aduse Legii nr. 36/1995, republicată, pentru angajarea răspunderii civile delictuale a notarului public s-a prevăzut prin art. 72 că „Răspunderea civilă a notarului public poate fi angajată în condițiile legii civile, pentru încălcarea obligațiilor profesionale, atunci când acesta a cauzat cu vinovăție sub forma relei-credințe un prejudiciu stabilit prin hotărâre judecătorească definitivă”. Deci, se cere ca fapta să fie săvârșită cu vinovăție, sub forma intenției.

Inculpatul H.P.V. a fost condamnat în mod greșit pentru două infracțiuni în concurs real, respectiv infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută de art. 246 din Codul penal și infracțiunea de fals intelectual prevăzută de art. 289 din Codul penal cu toate că sub aspectul laturii obiective avem o singură acțiune și o singură urmare. Or, concursul real „... există atunci când o persoană a săvârșit două sau mai multe fapte care constituie, în mod distinct, tot atâtea infracțiuni, fiecare dintre aceste infracțiuni fiind săvârșite printr-o acțiune sau inacțiune distinctă, bine determinată. Cu alte cuvinte, în cazul concursului real, câte acțiuni sau inacțiuni au fost săvârșite, tot atâtea sunt și infracțiunile care intră în concurs”^[39].

În doctrină s-a dat un exemplu identic cu cel din speță, în sensul că dacă un funcționar public săvârșește un fals în înscrisuri oficiale „Această faptă întrunește trăsăturile conținutului atât al infracțiunii de abuz în serviciu, cât și al infracțiunii de fals în înscrisuri oficiale. Cum incriminarea cu caracter general (abuzul în serviciu) este primată de incriminarea cu caracter special (falsul în înscrisuri oficiale), fapta săvârșită va primi numai această din urmă calificare”^[40]. Față de cele arătate mai sus în baza art. 385¹⁵ alin. (1) pct. 2 lit. b) din Codul de procedură penală anterior, recursul inculpatului H.P.V., trebuia admis, iar în urma judecării acestuia să se dispună achitarea inculpatului în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală anterior, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută de art. 246 din Codul penal, deoarece fapta nu este prevăzută de legea penală și achitarea în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală anterior pentru infracțiunea de fals intelectual prevăzute de art.

289 din Codul penal, pentru că faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale acestei infracțiuni (vinovăția sub forma intenției).

Cu privire la răspunderea penală a notarilor publici, care desfășoară o activitate de jurisdicție necontencioasă, pronunțând soluții juridice în procedurile pe care le îndeplinesc, precum și a altor organe care desfășoară o activitate de jurisdicție cum sunt judecătorii, care îndeplinesc atât o jurisdicție contencioasă, cât și necontencioasă, procurorii, executorii judecătorești, etc. am arătat că aceștia nu sunt subiecți activi ai infracțiunilor de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzute de art. 246 din Codul penal anterior și neglijență în serviciu prevăzută de art. 249 din același cod (art. 297 și art. 298 din Noul cod penal), deoarece legiuitorul nu a incriminat soluțiile date de aceștia^[41].

Persoanele care îndeplinesc o activitate de jurisdicție, în cadrul organelor din care fac parte, își desfășoară întreaga activitate în temeiul legii, fiind obligate să-și îndeplinească atribuțiile ce le revin pentru rezolvarea problemelor contencioase sau necontencioase, prin pronunțarea unor soluții pe care le apreciază legale și netemeinice, în raport de probele administrate și de convingerea intimă, ce pot fi verificate și desființate prin intermediul căilor legale de atac.

Procedurile jurisdicționale, civile și penale sunt detaliat și riguros reglementate de lege, în vederea asigurării respectării drepturilor și intereselor legitime ale părților, egalitatea în fața legii și a tratamentului juridic nediscriminatoriu pentru toți participanții. Desfășurarea activității de jurisdicție nu poate fi concepută fără independența, autonomia și imparțialitatea celor care o realizează sau înfăptuiesc. De fapt, independența, autonomia și imparțialitatea a celor care realizează sau înfăptuiesc jurisdicția este de esența acestora.

În cazul judecătorilor, aceștia sunt independenți și se supun numai legii [art. 124 alin. (3) din Constituție și art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor).

De asemenea, procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, imparțialității, fiind independenți, în condițiile legii [art. 132 alin. (1) din Constituție și art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004).

În ceea ce-i privește pe notarii publici, aceștia au, potrivit art. 3, teza a II-a din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, „... statutul unei funcții autonome”, ceea ce presupune independența acestora față de orice autoritate sau persoană, fiind obligați să se supună numai legii în îndeplinirea procedurilor notariale necontencioase.

Dacă se admite opinia în sensul că judecătorii, procurorii, notarii publici, executorii judecătorești și celelalte persoane care desfășoară o activitate de jurisdicție, potrivit legii, răspund penal pentru soluțiile pronunțate, înseamnă că legiuitorul le întinde o capcană prin asigurarea independenței, autonomiei și imparțialității în darea soluțiilor, însă după darea acestora, le dă posibilitatea celor nemulțumiți să se plângă împotriva lor cu privire la soluțiile date, pentru săvârșirea infracțiunilor de abuz în serviciu sau neglijență în serviciu, afectându-le

independența, autonomia și imparțialitatea, ceea ce este inadmisibil în condițiile unui stat de drept.

Dacă persoanele care îndeplinesc o activitate de jurisdicție săvârșesc o faptă penală cu intenție, în legătură cu aceasta, vor răspunde penal pentru acea faptă, însă în nici un caz nu vor răspunde pentru soluțiile pe care le-au pronunțat.

Prin instituirea răspunderii penale în sarcina persoanelor care îndeplinesc o activitate de jurisdicție, pentru soluțiile pronunțate, în cadrul acesteia, devenite definitive, se creează posibilitatea unui comportament abuziv al părților de rea-credință, precum și o insecuritate juridică, prin recurgerea la calea plângerilor penale, după ce au fost parcurse toate căile de atac. În materie civilă, cât și în materie penală, după epuizarea căilor legale de atac, părțile recurg în mod sicanator la calea plângerilor penale împotriva celor care au dat soluțiile.

Spre marea mea satisfacție, în practica unor parchete, opinia exprimată de subsemnatul este îmbrățișată, făcându-se în unele ordonanțe și rezoluții ale procurorilor trimitere la studiul pe care l-am publicat în revista „Dreptul” nr. 6/2005, iar în alte ordonanțe și rezoluții se invocă argumentele din acest studiu^[42].

În unele cazuri, legiuitorul a prevăzut sancțiunea civilă a nulității absolute a unui act juridic când s-a încălcat o dispoziție legală imperativă care ocrotește un interes general, iar în alte cazuri sancțiunea civilă a nulității relative prin care se ocrotește un interes particular, ambele sancțiuni având drept consecință desființarea sau anularea actului.

Spre exemplu, pentru înstrăinarea dreptului de proprietate asupra clădirilor, terenurilor și a mijloacelor de transport, contribuabilii trebuie să prezinte certificate de atestare fiscală prin care să se ateste achitarea tuturor obligațiilor fiscale locale datorate autorității administrației publice locale pe a cărei rază se află înregistrat fiscal bunul ce se înstrăinează, sub sancțiunea nulității de drept a actului [art.113 alin.(5) din Codul de procedură fiscală].

De asemenea, notarii publici nu vor autentifica actele de înstrăinare fără o adevărită din partea asociației de proprietari, care să reprezinte dovada achitării la zi a cotelor de contribuție la cheltuielile asociației de proprietari, eliberată în original sub semnătura președintelui și a administratorului asociației de proprietari, cu precizarea numelui și prenumelui acestora și cu ștampila asociației de proprietari, sub sancțiunea nulității de drept a actului [art. 20 alin. (2) din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari).

La fel, notarii publici nu vor putea autentifica actele de înstrăinare a imobilelor sau a societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fără dovada achitării la zi a datoriei pentru serviciile de utilități publice de care sunt grevate acestea, eliberată de furnizori/prestatorii acestor servicii, iar în cazul în care bunul ce urmează a fi înstrăinat este un apartament situat într-un bloc proprietate condominală, este necesară și dovada

achitării la zi a datoriilor, eliberată de asociația de proprietari [art. 20 alin. (2) din Legea nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice].

Întocmirea actului juridic de către notarul public fără îndeplinirea cerințelor legale enunțate mai sus, va atrage sancțiunea civilă a nulității absolute sau relative a actului, cu consecințele civile ce decurg din aceasta, respectiv restituirea prestațiilor între părțile contractante și nicidecum răspunderea penală pentru infracțiunea de abuz în serviciu sau neglijență în serviciu, deoarece legiuitorul a prevăzut expres sancțiunea civilă a nulității actului și nicidecum pedeapsa.

De asemenea, notarii publici nu răspund penal pentru declarațiile date de părți, dacă ulterior se constată că acestea sunt false, inexacte și incomplete, deoarece răspunderea penală este personală.

Fără să intru în amănunte cu privire la cauzele care generează pronunțarea unor hotărâri judecătorești netemeinice și nelegale, ce au grave consecințe asupra celor condamnați în mod greșit, consider că acestea sunt generate de neobservarea unor prevederi ale legii, a principiilor de drept, a instituțiilor juridice și a constantelor dreptului sau din dorința de a se menține soluțiile din rechizitoriul pentru motive inexplicabile.

În cazul nostru, cei condamnați greșit, în majoritate tineri, pe lângă traumele sufletești suferite, generate de nedreptatea ce li s-a făcut, toate idealurile, năzuințele, speranțele și visele lor s-au năruit, deoarece nu vor mai putea ocupa în viitor o funcție de judecător, procuror, avocat, notar public, executor judecătoresc, de demnitate publică, etc. Acestora le-a rămas doar calea resemnării și indignării față de hotărârile de condamnare nedrepte care s-au abătut ca un blestem asupra lor și a familiilor lor.

* Având în vedere importanța problemelor teoretice și practice ridicate de autor în acest studiu, redacția este deschisă pentru publicarea și a altor opinii pe această temă.

[1] Gh. Dobrican „Răspunderea civilă delictuală a notarului public pentru fapta proprie” în *Buletinul Notarilor Publici nr. 3/2013, p. 6 și următoarele*; Gh. Dobrican „Răspund penal judecătorești, procurorii, notarii publici, executorii judecătorești și alte persoane care desfășoară o activitate de juristicție pentru soluțiile pronunțate în cadrul acestei activități?” în *Dreptul nr. 6/2005, p. 141 și următoarele*.

[2] Decizia este publicată in extenso în *Buletinul Notarilor Publici nr. 5/2014, p. 47 și următoarele*, cu un comentariu exclusiv civil de către D. Isache.

[3] Prin aceeași decizie s-a desființat în parte sentința penală arătată mai sus prin aplicarea art. 5 din Noul Cod penal anterior, iar în baza art. 396 alin. (6) și art. 16 lit. e) din Noul Cod de procedură penală s-a încetat procesul penal pornit împotriva mandatarii B.D.C. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de gestiune frauduloasă, prev. de art. 242 alin. (1) și (3) din Noul Cod penal cu aplic. art. 35 alin. (1) din Noul Cod penal, urmare a retragerii plângerii prealabile formulate de mandantul L.I. și partea civilă S.C.N S.R.L. prin curator special. În baza art. 396 alin. (6) și art. 16 lit. e) din Noul Cod de procedură penală s-a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatelor B.M.A. (mandanta) și B.F. (cumpărătoarea) pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de gestiune frauduloasă, prev. de art. 48 din

Noul Cod penal, rap. la art. 242 alin. (1) și (3) din Noul Cod penal cu aplic. art. 35 alin. (1) din Noul Cod penal, urmare a retragerii plângerii prealabile formulate de mandantul L.I. și partea civilă S.C.N S.R.L. prin curator special.

[4] Obiectul studiului nostru vizează pe notarul public G.M.M., însă cu toate acestea nu putem să nu observăm greșelile grave ale instanței prin reținerea infracțiunilor arătate mai sus în sarcina mandatarii B.D.C. mandantei L.M.A. și a cumpărătoarei B.F. care vor forma obiectul unui studiu ulterior.

[5] V. Dongoroz, *Drept penal*, București 1939, p. 23.

[6] Pentru o cercetare aprofundată, cu privire la opiniile enunțate mai sus, a se vedea V. Dongoroz, op. cit, p. 18 și următoarele.

[7] V. Dongoroz, op. cit, pp. 22 și 23.

[8] V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale Codului penal român*, Partea Generală, vol. I, conducătorul și coordonatorul întregului volum, Editura Academiei, București, 1969, p. 9.

[9] S. Feller, *Cu privire la natura juridică a faptelor de nerespectare a obligațiilor de predare a produselor agricole supuse colectării, cât și la răspunderea pentru săvârșirea unor asemenea fapte*, în *Justiția Nouă* nr. 4/1954, p. 465 și următoarele.

[10] M. Eliescu, *Răspunderea civilă delictuală*, Editura Academiei, București, 1972, p. 31 și următoarele; C. Stătescu, în C. Stătescu, C. Bârsan, *Tratat de drept civil – Teoria generală a obligațiilor*, Editura Academiei, București, 1981, p. 139 și următoarele.

[11] S. Neculaescu, *Răspunderea civilă delictuală, Examen critic al condițiilor și fundamentării răspunderii civile delictuale în dreptul român*, Casa de editură și presă „Șansa”, București, 1994, p. 12.

[12] M.N. Costin, *Răspunderea juridică în dreptul român*, Editura „Dacia”, Cluj, 1974, p. 59.

[13] D. Alexandresco, *Principiile dreptului civil român*, vol. IV, București, 1926, p. 421 și următoarele; R. Bălănescu, Al. Băicoianu, *Drept civil român*, vol. II, Editura Socec, 1943, p. 364 și următoarele; I. Zinveliu, *Contractele speciale*, Editura Dacia Cluj-Napoca, 1978, p. 330 și următoarele, C. Turian; *Contractele civile speciale, practică judiciară adnotată*, ALL BECK, 2000, pp. 217-220; M. Duțu, *Considerații referitoare la mandatul special*, în „Dreptul” nr. 4/2006, p. 183 și următoarele. A se vedea autorii și jurisprudența acolo citată.

[14] M. Duțu, *ibidem*.

[15] Gh. Piperea, în *Noul Cod civil comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2012, p. 2021 și următoarele și autorii acolo citați; D. Dumitru, în *Noul Cod civil, Note, Corelații, Explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 738 și următoarele; R. Dincă, *Contractele civile speciale în Noul Cod civil, Note de curs – Editura Universul Juridic*, București, 2013, p. 224 și următoarele; F. Motiu, *Contractele speciale, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p.218 și următoarele.

[16] Publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 707/19.X.2007.

[17] Publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr.899/28.XII.2007.

[18] Gh. Dobrican, *Natura juridică a procedurilor notariale și a instituției notarului public*, în „Dreptul” nr. 4/2001, p. 99 și autorii acolo citați.

[19] Publicat în „Buletinul oficial” nr. 31 din 31 martie 1950.

[20] Publicat în „Monitorul Oficial” nr. 22 din 22 octombrie 1960.

[21] Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 92 din 16 mai 1995. Legea a fost republicată cu modificările și completările ce i-au fost aduse, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I nr. 515 din 14 august 2013.

[22] Gh. Dobrican, *Răspunderea penală a notarului public*, în „Dreptul” nr. 8/2000, p. 109 și următoarele, precum și autorii și jurisprudența acolo citată; M. Ionescu, Notă la articolul autorului G. Pașcu „Cauze și condiții care au generat sau favorizat încălcarea legislației notariale”, în *Buletinul Notarilor Publici* nr. 3/1998, p. 22.

[23] G. Antoniu, *Răspunderea penală a notarilor publici pentru unele fapte în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor de serviciu ale acestora*, în *Buletinul Notarilor Publici*, Supliment, 2001, p. 5 și următoarele.

[24] Studiul autorului G. Antoniu a fost publicat de către Uniunea Națională a Notarilor Publici din România în *Buletinul Notarilor Publici – supliment – 2001*, fără nicio observație.

[25] Tribunalul Suprem, Colegiul penal, dec. nr. 112/1962 „Justiția Nouă” nr. 1/1963, p. 169. În același sens, Tribunalul Suprem, secția penală, dec. nr. 3384/1971, publicată în „Revista Română de Drept” nr. 10/1972, p. 177; Tribunalul Suprem, Colegiul penal, dec. nr. 1073/1961, „Justiția Nouă” nr. 8/1962, p. 134; S. Kahane, în *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. IV, conducătorul și coordonatorul volumului V. Dongoroz, Editura Academiei, București, 1972, p. 84; Gh. Dărănga, D. Lucinescu în *Codul penal comentat și adnotat*, Partea specială, vol. II, conducătorul și coordonatorul volumului T. Vasiliu,, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977, p. 56.

[26] I. Popa, A.A. Moise, *Drept notarial. Organizarea activității. Statutul notarului. Proceduri notariale*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 138.

[27] D. Alexandresco, *Principiile dreptului civil*, vol. I, București, 1926, p. 37.

[28] V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea Generală*, vol. I, conducătorul și coordonatorul întregului volum, Editura Academiei, București, 1969, p. 9.

[29] Decizia nr. 1423/2009, citată de M. Udroui, în *Drept penal, Partea specială. Noul Cod penal*, Ediția a II-a, revizuită și adăugată, Editura C.H. Beck, București, 2015, p. 415.

[30] M. Sandu, *Discuții referitoare la cauza în care un notar public a fost condamnat definitiv pentru abuz în serviciu contra intereselor personale și fals intelectual, fapte comise prin autentificarea unui contract de vânzare-cumpărare*, în „Dreptul” nr. 10/2013, pp. 193 și 194.

[31] Gh. Dobrican, *Drept procesual civil – principii și instituții generale* – Editura Continent XXI, București, 2003, p. 67.

[32] Ibidem.

[33] V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea generală*, vol. I, conducătorul și coordonatorul întregului volum, Editura Academiei, București, 1969, p. ...

[34] Decizia nr. 4035/2013, nepublicată. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, decizia din 21 ianuarie 2013, pronunțată în dosarul nr. 1507/2/2011 citată de M. Sandu, op. cit., p. 195, greșită sub aspectul reținerii concursului real de infracțiuni.

[35] Tribunalul Suprem, secția penală, dec. nr. 311/1975 în „Revista Română de Drept” nr. 1/1976, p. 7.

[36] V. Papadopol, în *Codul penal comentat și adnotat, Partea specială*, vol. II, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977; V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea specială*, vol. IV, Editura Academiei, București, 1972, p. 437; O.A. Stoica, *Drept penal, Partea specială*, Editura didactică și pedagogică, București, 1976, p. 340; M. Udroui, op. cit.

[37] M. Sandu, op. cit., p. 201.

[38] I. Fodor, în *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală*. vol. I, conducătorul și coordonatorul întregului volum V. Dongoroz, Editura Academiei, București, 1969, p. 114.

[39] I. Fodor, în *Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea generală*, vol. I, conducătorul și coordonatorul volumului V.Dongoroz, Editura Academiei, București, 1969, p. 260.

[40] *Ibidem*, p. 257.

[41] Gh. Dobrican, *Răspund penal judecătorii, procurorii, notarii publici, executorii judecătorești și alte persoane care desfășoară o activitate de jurisdicție pentru soluțiile pronunțate în cadrul acestei activități?*, în "Dreptul" nr. 2005, p. 141 și următoarele.

[42] Ordonanța de clasare din 13 noiembrie 2014, dată în dosarul nr.935/P/2014 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Timișoara (nepublicată); Ordonanța din 17 martie 2010, pronunțată în dosarul nr.379/P/2010 al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București (nepublicată); Rezoluția din 21 iunie 2010, pronunțată în dosarul nr.2073/P/2009 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București (nepublicată); Rezoluția din 5 aprilie 2011, dată în dosarul nr.2619/845/II/2/2011 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de urmărirea penală și criminalistică, disponibilă pe www.luju.ro.